

Varhaiskasvatuslain uudistus HE 40/ 2018 vp – EV 67/2018 vp

Hallituksen vuosikertomusteksti (Valtioneuvoston julkaisu 2021:34, sivut 150-159) uudistettuna vuotta 2020 koskien

Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi varhaiskasvatuslain uudistuksen vaikutuksia riittävien varhaiskasvatuspalveluiden yhdenvertaiseen turvaamiseen ja lapsen edun huomioon ottamiseen kaikkialla maassa ja kaikissa väestöryhmissä ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin varhaiskasvatuslain tavoitteiden toteuttamiseksi.*

Aluehallintoviranomaiset ohjaavat ja valvovat varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisina varhaiskasvatuslain 51 §:n mukaisesti varhaiskasvatuslain toteutumista alueillaan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirasto ovat laatineet vuosille 2019–2020 varhaiskasvatuksen valtakunnallisen valvontaohjelman¹ varhaiskasvatuksen laadun turvaamiseksi ja ohjauksen yhdenmukaistamiseksi. Valvontaohjelmassa on linjattu Valviran ja aluehallintovirastojen valvonnan painopisteet ja työnjako. Valvonnan kohteet vuodelle 2020 ovat omavalvonnan kehittäminen sekä henkilöstömitoitus. Valvontaohjelman toteutumista seurataan koko valvontaohjelmakauden ajan.

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman sittemmin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019) mukaan ”toteutetaan täysipäiväinen kokoaikainen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus”.

Hallitus antoi 7.10.2019 eduskunnalle esitykset varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 34/2019 vp). Tasavallan presidentti vahvisti lain varhaiskasvatuslain muuttamisesta (1395/2019) ja lain lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (1396/2019) 19.12.2019 ja lainmuutokset tulivat voimaan 1.8.2020.

Varhaiskasvatuslain muutoksella vahvistetaan lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta. Lainmuutosten jälkeen kaikilla lapsilla on yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen eikä perheen sosioekonominen asema tai asuinpaikka vaikuta enää lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuuteen.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muutoksilla huolehdittiin siitä, että perheen sosioekonominen asema tai asuinkunta ei elokuun alusta 2020 lähtien enää vaikuta lakisääteisen yksityisen hoidon tuen tasoon. Yksityisen hoidon tukena maksetaan korkeampaa tukea, kun lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen kokoaikaisesti ja alemmaa tukea silloin, kun lapsi osallistuu esiopetuksen lisäksi järjestettävään varhaiskasvatukseen.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti eri koulutusasteiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmista on tarkoitus tehdä velvoittavia ja säätää niistä myös varhaiskasvatuksen osalta. Valmistelu yhdenvertaisuuslain (1325/2014) ja naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) muuttamisesta tältä osin on käynnistynyt. Oikeusministeriö vastaa yhdenvertaisuuslain ja sosiaali- ja terveysministeriö tasa-arvolain muutoksen valmistelusta.

¹ https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaisu-98_Varhaiskasvatuksen-valvontaohjelma-2021-FIN.pdf/df01db30-87b3-8f5f-20e0-ec2b562c34fe/Julkaisu-98_Varhaiskasvatuksen-valvontaohjelma-2021-FIN.pdf?t=1610715793027

Osana hallitusohjelman toimeenpanoa opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus myös selvittivät keväällä 2020 kuntiin tehdyllä kyselyllä², miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten varhaiskasvatus toteutuu. Kyselyn mukaan 15 prosenttia kunnista järjesti varhaiskasvatusta turvapaikkaa hakeville lapsille. Lisäksi 11 prosenttia kunnista ilmoitti järjestävänsä varhaiskasvatusta turvapaikkaa hakeville lapsille siinä tapauksessa, että se toteutetaan lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Vastanneista kunnista 2,5 prosenttia ilmoitti järjestävänsä varhaiskasvatusta myös paperittomille lapsille. Lisäksi 6 prosenttia oli valmis järjestämään varhaiskasvatusta paperittomille lapsille siinä tapauksessa, että se toteutetaan lastensuojelun tukitoimena.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmat vuosille 2020–2022. Oikeus oppia -kehittämisohjelmien kokonaisuus on hallituskauden merkittävin varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kohdistuva kehittämisshanke, jonka alle kootaan muun muassa seuraavia teemoja: lähikoulun ja lähipäiväkodin merkityksen vahvistaminen yhdenvertaisten koulutuspolkujen varmistajana, alueellinen ja hallinnollinen yhteistyö eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi, tasa-arvorahan vakiinnuttaminen, oppimiseröjen kaventaminen, lukutaidon sekä lukemisen kulttuurin vahvistaminen sekä oppimisen alkupolkujen joustavoittaminen. Ohjelmassa pyritään vahvistamaan oppimisen ja koulunkäynnin tukea, maahanmuuttajataustaisten oppilaiden saamaa tukea sekä kehitetään inklusiota sekä panostetaan opetussuunnitelmien laadukkaaseen toimeenpanoon ja opettajien jatkuvaan oppimiseen.

Viisivuotiaiden lasten maksuttoman 20 tunnin varhaiskasvatuksen kokeilua jatketaan edelleen ajalla 1.8.2020–31.7.2021. Tälle kokeilun kolmannelle kaudelle osallistuu 26 kuntaa.

Osana Oikeus oppia -ohjelmaa toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vuosina 2021–2024 kahdelle eri ikäkohortille, vuonna 2016 ja 2017 syntyneille lapsille. Ensimmäinen ikäkohortti aloittaa kokeilussa 1.8.2021. Kokeilua sääntelee kokeilulaki 1046/2020, joka tuli voimaan 23.12.2020. Kokeilukunnat, kokeilutoimipaikat sekä koe- ja verrokkiryhmän lapset poimitaan kokeilulain mukaisesti satunnaisotannalla.

Kehittämisohjelman hankkeissa uudistetaan lainsäädäntöä, pysyviä rahoitusjärjestelyitä sekä yhdenvertaisuutta vahvistavia, vaikuttavia käytänteitä ja toimintatapoja. Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmaan varataan kolmen vuoden aikana 125 miljoonaa euroa. Kehittämishankkeiden tavoitteista ja kokonaisuudesta lisätietoa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma³.

2. *Eduskunta edellyttää, että jatkossa seurataan ja arvioidaan päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamista koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta ja ryhdytään tarvittaessa pikaisesti lasten edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin.*

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman sittemmin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019) mukaan ”pienennetään yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja (1/7)”.

Asiassa ei ole uutta ilmoitettavaa. Valtioneuvosto muutti varhaiskasvatuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (753/2018) 1 §:ä päiväkotien henkilöstön ja lasten välisestä suhdeluvusta (asetuksen muutos 1586/2019). Muutoksen jälkeen päiväkodeissa on seitsemän lasta yhtä kasvattajaa kohden. Suhdeluvun muutos koskee kolme vuotta täyttäneitä lapsia, jotka ovat päiväkodissa yli viisi tuntia päivässä.

² <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/turvapaikkaa-hakevat-ja-paperittomat-lapset-seka-s2r2-opetus>

³ <https://minedu.fi/laatuohjelmat>

Muutos toteuttaa hallitusohjelmaan kirjatun vaatimuksen yli 3-vuotiaiden ryhmäkokojen pienentämisestä. Nykyinen suhdeluku, 1/8, on ollut voimassa 1.8.2016 lähtien. Varhaiskasvatusasetuksen muutos tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2020.

3. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee varhaiskasvatuksessa tarjottavan tuen sääntelyä kattavana kokonaisuutena.*

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelmaan sittemmin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019) sisältyy kirjauksia lapsen tuen järjestämisen kehittämiseksi niin varhaiskasvatuksessa kuin perusopetuksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämässä pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisessa varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmassa – Oikeus oppia – yhtenä tavoitteena on vahvistaa oppimisen tukea. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmistelevan työryhmän toimikaudelle 19.5.2020–30.8.2022. Työryhmä jakautuu varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen jaostoihin. Työryhmän tehtävänä on muun muassa tehdä ehdotuksia lainsäädännön muuttamiseksi sekä oppimisen tuen saavutettavuuden kehittämiseksi. Varhaiskasvatukseen osalta työryhmä myös kehittää tuen mallin, joka luo tuen jatkumon varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen.

4. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin siten, että viittomakielisten oikeus saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään, joko suomen tai ruotsin viittomakielellä, turvataan.*

Varhaiskasvatusasetuksen (753/2018, voimaan 1.9.2018) 3 §:llä selkeytettiin kommunikaation ja viittomakielen ohjaajien sekä viittomakielen ohjaajien kelpoisuutta varhaiskasvatuksen tehtäviin.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että selvitetään varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lainsäädännön päivitystarpeet viittomakielilain ja YK:n vammaissopimuksen mukaiseksi. Jatketaan suomenruotsalaisen viittomakielen elvytysohjelmaa muun muassa määrittelemällä kielen tutkimuksen vastuutaho.

Hallitusohjelman kirjauksen taustatiedoksi osana peruspalvelujen arviointia vuonna 2019 aluehallintovirastot selvittivät, missä laajuudessa viittomakieliset ja kuurojen vanhempien kuulevat lapset (ns. coda-lapset) osallistuvat varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen ja kuinka paljon varhaiskasvatuksessa on viittomakieltä taitavaa henkilöstöä. Arviointiraportti julkaistiin kesäkuussa 2020 aluehallintovirastojen Patio-järjestelmässä⁴.

Aluehallintoviraston raportin mukaan Manner-Suomessa viittomakieltä käyttäviä lapsia on vähän. Varhaiskasvatukseen Manner-Suomessa osallistuu 30 ja esiopetukseen 15 viittomakieltä käyttävää lasta. Coda-lasten kohdalla vastaavat luvut ovat 31 ja 8. Kuitenkin Suomessa työskentelee 221 viittomakielentaitoista henkilöä kasvatus- opetus ja hoitotehtävissä tai avustavissa tehtävissä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen parissa.

5. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi uudistukseen liittyvän mittavan henkilöstörakenteen muutoksen etenemistä, koulutuspaikkojen riittävyyttä ja valmistuvien määrää pitkän siirtymäkauden aikana sekä sen vaikutuksia varhaiskasvatukseen.*

⁴ <https://www.patio.fi/web/pepa-2019-valtakunnallinen/varhaiskasvatus-ja-esiopetus>

Varhaiskasvatustalaki (540/2018) tuli voimaan 1.9.2018. Varhaiskasvatuksen tietovarantoon (Varda) tallennetaan syksystä 2020 alkaen tietoja varhaiskasvatuksen henkilöstöstä. Tietoja tallentavat kunnat, kuntayhtymät sekä yksityiset varhaiskasvatuksen palveluntuottajat. Varda-tiedon avulla pystytään toteuttamaan jatkossa muun muassa koulutustarpeiden määrällistä ennakointia sekä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen seuranta. Opetushallinnon tietovaranto (Koski) tuottaa koulutusmäärätietoja osaamisalatarkkuudella varhaiskasvatuksen lastenhoitajakelpoisuuden tuottavien tutkintojen sekä perhepäivähoitajien osalta. Tiedot löytyvät Koski-palvelusta vuodesta 2018 alkaen. Virta-tietovarannon kautta saadaan korkeakoulujen koulutusmäärätietoja varhaiskasvatuksen opettajista, varhaiskasvatuksen erityisopettajista ja varhaiskasvatuksen sosionomeista pitäen sisällään tutkintoon suoritusoikeuden saaneiden määrän ja valmistuneet tutkinnot. Tiedot ovat saatavilla pääsääntöisesti vuodesta 1995 alkaen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimikaudelle 14.2.2019–31.12.2020. Kehittämisfoorumin laatima koulutusten kehittämisohjelma⁵ sisältää yhteensä 22 kehittämis ehdotusta liittyen nopeasti muuttuvan toimintaympäristön edellyttämään vahvaan ammatilliseen osaamiseen, työvoimatarpeeseen vastaamiseksi ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla, koulutusten välisen yhteistyön kehittämiseen sekä lisäksi varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman vahvistamiseen koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä. Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin työtä on tarkoitus jatkaa. Kevään 2021 aikana asetetaan ensin työryhmä valmistelemaan kehittämis ehdotusten toimeenpanosuunnitelma. Tämän jälkeen asetetaan uusi Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointisuunnitelmaan vuosille 2020–2023 sisältyy varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin toteuttaminen. Arviointi tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen opetus-, johtamis-, kasvatusta- ja hoitotehtäviin kelpoisuuden tuottavien koulutusten sisällöllisistä kehittämistarpeista. Lisäksi arvioinnilla selvitetään, onko varhaiskasvatuksen opettajien ja muun henkilöstön koulutus alueellisesti tasalaatuisia. Arvioinnissa tarkastellaan yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettäviä varhaiskasvatuksen koulutuksia.

6. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii varhaiskasvatuksen opettajien koulutustarjonnan tasalaatuisesta ja riittävästä sekä alueellisesti ja kielellisesti tasapainoisesta kohdennuksesta Suomen kaikissa osissa.*

Varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksen saavutettavuus on tällä hetkellä alueellisessa mielessä hyvä koska koulutusta on tarjolla suomenkielisenä kuudessa ja ruotsinkielisenä kahdessa yliopistossa. Vuonna 2018 käynnistyi nelivuotinen 1 000 koulutuspaikan lisäys (2018–2021, 28 milj. euroa) kaikissa seitsemässä varhaiskasvatuksen opettajankoulutusta antavassa yliopistossa. Koulutuspaikkoja lisätään tulossopimuksissa sovitusta koulutuspaikoista porrastetusti: 5 miljoonaa euroa vuosina 2018 ja 2019 ja 9 miljoonaa euroa vuosina 2020 ja 2021. Koulutusmäärien lisäämisellä vastataan varhaiskasvatuksen opettajien työvoimapulaan eri puolilla Suomea. Vuonna 2018 ja 2019 aloituspaikat lisääntyivät kahdella sadalla kumpanakin vuotena. Vuonna 2020 ja vuonna 2021 aloituspaikkalisäys on kolmesataa kumpanakin vuonna. Erillirahoituksella on käynnistetty myös Steiner-päiväkotien henkilöstölle suunnattu koulutus syksyllä 2019, jotta henkilöstö saa uuden varhaiskasvatustalain edellyttämän kelpoisuuden tehtäviinsä. Koulutukseen hakeutui noin sata henkilöä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myös tukenut vuonna 2019 yliopistojen yhteistä, valtakunnallista monimuotoista varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen suunnitteluhanketta (1 000+ -hanke, 154 900 euroa), jossa on suunniteltu ja kehitetty tutkintoon johtavan koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ja

⁵ <https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituks-julkaistiin>

esiopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavia monimuotoisia opintoja sekä opiskeluympäristöjä ja tuotetaan oppimateriaalia. Hankkeelle myönnettiin myös toteutusrahaa (n. 3 miljoonaa euroa) erityisesti työikäisille aikuisille suunnattua monimuotokoulutusta, jolla saavutetaan varhaiskasvatuksen opettajakelpoisuus. Hankkeessa tuotetaan 180 varhaiskasvatuksen kandidaatin tutkintoa ja sisäänotto opintoihin toteutuu vuonna 2021. Turun ja Helsingin yliopistot tarjoavat hankkeissaan (100 aloituspaikkaa) maahanmuuttajataustaisille, ulkomaisen tutkinnon suorittaneille tai jostakin muusta pääaineesta valmistuneille kasvatustieteen kandidaateille/maistereille mahdollisuuden suorittaa varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden tuottavat opinnot.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on neuvotellut varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveysalan tutkintotavoitteista ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa vuosia 2021–2024 koskevissa sopimusneuvotteluissa. Useat yliopistot ovat käynnistäneet lisähakuja syksyllä 2020 ja aloituspaikkoja on lisätty kertaluontoisesti syksyllä 2020 yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksessa (noin 60 lisäpaikkaa).

OKM on tukenut varhaiskasvatuksen harjoittelun kehittämistä myöntämällä varhaiskasvatuksen opettajankoulutusta antavalle seitsemälle yliopistolle yhteensä 1,2 miljoonaa euroa harjoittelupäiväkotitoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena oli toteuttaa vuosina 2019–2020 innovatiivisia kokeiluja ja malleja varhaiskasvatuksen opettajankoulutukseen kuuluvan harjoittelun kehittämiseksi ja harjoittelun ohjauksessa tarvittavan ohjausosaamisen ja asiantuntijuuden vahvistumiseksi yliopistoissa ja harjoittelupäiväkodeissa.

Ammattikorkeakoulujen arvioiden mukaan varhaiskasvatukseen suuntautuvien sosionomien määrää vähenee jatkossa, koska 1.9.2019 jälkeen opintonsa aloittaneet sosionomiopiskelijat eivät saa kelpoisuutta varhaiskasvatuksen opettajaksi. He saavat kelpoisuuden varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään.

Saamenkielistä varhaiskasvatuksen opettajien koulutusta ei järjestetä säännöllisenä toteutuksena. Saamen kielen ja kulttuurin erityistarpeet huomioivaa varhaiskasvatuksen opettajankoulutusta on järjestetty hankemuotoisena: Oulun yliopisto toteutti opetus- ja kulttuuriministeriön erityisrahoituksella ja yhteistyössä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kanssa saamen kielen, kulttuurin ja perinteisen tiedon huomioivan varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen hankkeen vuosina 2016–2019. Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen opinnoissa on saamenkielisen opiskelijan kiintiöpaikka. Opinnot ovat olleet kuitenkin suomenkieliset. Opetus- ja kulttuuriministeriö neuvottelee saamenkielisen varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen toteuttamisesta uudelleen lähivuosina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 6.2.2020 saamen kielten ja saamenkielisen opetuksen kehittämistyöryhmän⁶ ja tämän tehtävänä on tarkastella muun muassa saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tilaa. Kehittämistyöryhmän toimikautta on jatkettu 31.3.2021 saakka. Työryhmä on teettänyt selvityksiä muun muassa saamenkielisen opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön saatavuudesta (Laura Arola, Selvitys saamenkielisen opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön saatavuudesta ja koulutuspoluista). Työryhmä tekee esityksiä muun muassa saamen kielten ja saamenkielisen opetuksen ja koulutuksen kehittämiseksi sekä saatavuuden vahvistamiseksi koko maassa, ja opetushenkilöstön saatavuuden vahvistamiseksi sekä saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja saamelaiden kulttuuri- ja kielipesätoiminnan kehittämiseksi ja saatavuuden vahvistamiseksi sekä varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuden vahvistamiseksi.

Opettajankoulutusfoorumin yhteydessä on toteutettu yliopistojen koordinoimia kehittämishankkeita, joiden tuloksia hyödynnetään varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutuksen kehittämisessä.

⁶ <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM015:00/2020>

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi syksyllä 2020 korkeakoulujen haettavaksi erityisavustusta varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja korkeakoulutuksen verkostomaiseen kehittämiseen. Rahoituksen tavoitteena on lisätä korkeakoulujen koulutustarjontaa varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstölle. Rahoitusta myönnettiin sekä varhaiskasvatuksen opettajan tutkintoon johtaviin opintoihin, että varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia antaviin erillisiin opintoihin (varhaiskasvatuslaki 540/2018, 26 §). Hakijoita pyydettiin huomioimaan myös ruotsinkielisten ja saamenkielisten varhaiskasvatuksen opettajien tarpeet. Erityisavustusta myönnettiin viidelle yliopistolle yhteensä 2 819 324 euroa. Rahoituksella koulutetaan yli 200 varhaiskasvatuksen opettajaa sekä suomen- että ruotsinkielisissä koulutuksissa seuraavien kolmen–neljän vuoden aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut toimikaudelle 1.1.2020–28.2.2021 selvityshenkilön laatimaan selvityksen ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen erityispiirteistä, haasteista ja kehittämistarpeista sekä laatimaan toimenpideohjelman selvityksessä esille tulleiden kehittämistarpeiden perusteella. Selvitys kattaa koulutuskentän varhaiskasvatuksesta korkea-asteen koulutukseen. Kokonaiskuva ruotsinkielisestä koulutuksesta ei tällä hetkellä ole saatavilla. Tärkeitä tekijöitä kokonais kuvan muodostamisessa ovat koulu- ja oppilaitosverkoston tilanne, kelpoisen opetushenkilöstön saatavuus, koulutusta koskevat taloudelliset ja hallinnolliset ratkaisut, koulutukseen hakeutuminen, valinnat ja läpäisy, lukiokoulutuksen oppiaineiden ja ammatillisen koulutuksen tutkintojen valintamahdollisuudet, vapaan sivistystyön ja muun aikuiskoulutuksen tarjonta, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavan ja muun koulutuksen tarjonta sekä ruotsinkielinen tutkimus, erityisesti koulutusta ja ruotsin kieltä koskeva tutkimus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimikaudelle 14.2.2019–31.12.2020. Kehittämisfoorumin laatima koulutusten kehittämisohjelma⁷ sisältää yhteensä 22 kehittämis ehdotusta liittyen nopeasti muuttuvan toimintaympäristön edellyttämään vahvaan ammatilliseen osaamiseen, työvoimatarpeeseen vastaamiseksi ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla, koulutusten välisen yhteistyön kehittämiseen sekä lisäksi varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman vahvistamiseen koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä. Kehittämisfoorumi on tuottanut määrällistä ennakointitietoa ja esityksiä alan koulutustarpeista alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kehittämisfoorumin yhtenä kehittämisesityksenä on, että foorumin jatkotyönä ruotsinkielisen, saamenkielisen ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutuksen osalta tulee laatia erillinen pitkäjänteinen suunnitelma. Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin työtä on tarkoitus jatkaa. Kevään 2021 aikana asetetaan ensin työryhmä valmistelemaan kehittämis ehdotusten toimeenpanosuunnitelma. Tämän jälkeen asetetaan uusi Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointisuunnitelmaan vuosille 2020–2023 sisältyy varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin toteuttaminen. Arviointi tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen opetus-, johtamis-, kasvatus- ja hoitotehtäviin kelpoisuuden tuottavien koulutusten sisällöllisistä kehittämistarpeista. Lisäksi arvioinnilla selvitetään, onko varhaiskasvatuksen opettajien ja muun henkilöstön koulutus alueellisesti tasalaatuisia. Arvioinnissa tarkastellaan yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettäviä varhaiskasvatuksen koulutuksia.

⁷ <https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituks-julkaistiin>

7. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvoston perustamassa varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumissa sovitaan yhteen sekä suomen- että ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tulevaa ammatillista, ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutusta. Tavoitteena on kehittää kunkin koulutuksen osaamisalueet ja vahvuudet tunnistavat ja tunnustavat varhaiskasvatuslain tavoitteisiin ja lapsen edun kokonaisarvioon perustuvat uudet koulutus- ja urapolut. Samalla on varmistettava muutoksen aikana ja sen jälkeen varhaiskasvatuksen henkilöstön mahdollisuudet edetä urallaan kattavan ja ajallisesti tehokkaan täydennys- ja jatkokoulutuksen myötä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin toimikaudelle 14.2.2019–31.12.2020. Kehittämisfoorumin laatima koulutusten kehittämisohjelma⁸ sisältää yhteensä 22 kehittämis ehdotusta liittyen nopeasti muuttuvan toimintaympäristön edellyttämään vahvaan ammatilliseen osaamiseen, työvoimatarpeeseen vastaamiseksi ennakoinnilla ja joustavilla koulutuspoluilla, koulutusten välisen yhteistyön kehittämiseen sekä lisäksi varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman vahvistamiseen koulutusten ja työympäristöjen laatua ja yhteistyötä kehittämällä.

Kehittämisfoorumi on tuottanut määrällistä ennakointitietoa ja esityksiä alan koulutustarpeista alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kehittämisfoorumin yhtenä kehittämisesityksenä on, että foorumin jatkotyönä ruotsinkielisen, saamenkielisen ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutuksen osalta tulee laatia erillinen pitkäjänteinen suunnitelma.

Kehittämisfoorumi kuvasi nykyiset koulutuspolut ja teki ehdotuksia niiden kehittämiseksi. Loppuraportissaan kehittämisfoorumi esittää myös eri koulutusten (toinen aste, ammattikorkeakoulu, yliopistot) tuottamat henkilöstön osaamisprofiilit sekä erillisen että yhteisen osaamisen osalta. Myös jatkuvan oppimisen osalta esitetään täydennyskoulutuksen saatavuuden ja systematisoinnin kehittämistä.

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin työtä on tarkoitus jatkaa. Kevään 2021 aikana asetetaan ensin työryhmä valmistelemaan kehittämis ehdotusten toimeenpanosuunnitelma. Tämän jälkeen asetetaan uusi Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi. Kehittämisfoorumi tuottaa määrällistä ja laadullista ennakointitietoa ja esityksiä alan koulutustarpeista ja tekee esityksiä varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämiseksi ja jatkuvan oppimisen toteutumiseksi. Kehittämisfoorumin tehtävänä on myös tukea varhaiskasvatuslain toimenpanoa koulutukseen liittyvissä asioissa ja edistää varhaiskasvatuslakiin kirjatun henkilöstörakenteen toteutumista. Kehittämisfoorumin tehtävänä on edistää koulutusten välistä yhteistyötä, tehdä esityksiä perus- ja täydennyskoulutuksen keskinäisen jatkumon edistämiseksi sekä tarvittavista täydennyskoulutuksen teemoista ja toteuttamisen tavoista. Lisäksi kehittämisfoorumin tehtävänä on tehdä esityksiä varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämiseksi sekä koulutuspoluista. Kehittämisfoorumi esittää ratkaisuja varhaiskasvatuksen koulutuspolkuihin ja aiemmin opitun hyödyntämiseen sekä tekee esityksiä varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämiseksi ja jatkuvan oppimisen tukemiseksi.

Kehittämisfoorumi laatii varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisen strategiset linjaukset ja suositukset sisältävän varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisohjelman, joka on tiivis katsaus varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuuden nykytilaan ja lähihistoriaan. Kehittämisohjelmassa esitetään koulutuksen kehittämisen toimijat ja heidän vastuunjakonsa, koulutusten määrällinen ja laadullinen tarve, koulutusprosessit ja niiden kehittäminen, perus- ja täydennyskoulutuksen jatkumo (uranaikainen osaamisen kehittäminen, jatkuva oppiminen), koulutusten keskinäinen yhteistyö, koulutusten yhteistyö opettajankoulutuksen sekä sosiaali- ja terveysalan koulutusten kanssa sekä koulutusten ja ympäröivän yhteiskunnan suhde.

⁸ <https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituks-julkaistiin>

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointisuunnitelmaan vuosille 2020– 2023 sisältyy varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin toteuttaminen. Arviointi tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen opetus-, johtamis-, kasvatus- ja hoitotehtäviin kelpoisuuden tuottavien koulutusten sisällöllisistä kehittämistarpeista. Lisäksi arvioinnilla selvitetään, onko varhaiskasvatuksen opettajien ja muun henkilöstön koulutus alueellisesti tasalaatuista. Arvioinnissa tarkastellaan yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettäviä varhaiskasvatuksen koulutuksia.

Asia ei enää anna aiheutta toimenpiteisiin.

Tarja Kahiluoto, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö